

IZHAJA VSAK DAN

Isoli ob nedeljah in praznikih ob 5, ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamezne številke se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nvd. (10 stot.)

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopol se ne vrača.

Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik koncesije lista „Edinost“. — Tiskarna Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poročilom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštne-hranilnični račun št. 541-652. TELEFON II. 11-57.

Prestolni govor in ekspozé ministra Berchtolda.

Delegacije.

Sprejem pri cesarju. Prestolni govor.

DUNAJ 19. (Kor.) Člani ogrske delegacije so se malo pred 11 dopoldne odpeljali v dvorno palačo, kjer jih je cesar takoj sprejel. Predsednik Ludovik Langa je imel na cesarja kratek nagovor, v katerem se je spominjal zadnjih dogodkov na Balkanu in naglašal, da se imamo v prvi vrsti zahvaliti za ohranitev miru modrosti vladarja. Končal je svoj govor z besedami: „Naj božja previdnost še dolgo ohrani vladarja na srečo ogrskega naroda. Živel kralj!“

Avstrijska delegacija je bila sprejeta ob 12 in je pozdravil cesarja z dajlim nagovorom predsednik avstrijske delegacije dr. Leo. Delegati so priredili cesarju živahne ovacije.

Po nagovoru predsednika barona Langa je prečital vladar v ogrski delegaciji prestolni govor, v katerem je izvajal:

„Sprejemam zagotovila zveste udanosti, ki ste mi jih izrazili, z živo hvaležnostjo in iskrenim zadoščenjem.

Vojne komplikacije na Balkanu, ki so zahtevale vašo pozornost med zadnjim zadanjem delegacij, so se končale z zaključnim drugo balkanske vojne.

Med krizo so bila prizadevanja Moje vlade naperjena v ta, da bodo politični in gospodarski interesi monarhije obvarovani pred vsako škodo, in so šla za tem, da se situacija na bližnjem Vzhodu kolikor le možno konsoliduje.

Vspritko velike važnosti morja Jadranskega kakor edinega izhodišča za našo pomorsko trgovino, je Moja vlada obračala posebno pozornost rešitvi albanskega vprašanja.

V popolnem sporazumu z nami zvezano Italijansko vlado smo prevzeli na konferenci v Londonu inicijativo za ustvaritev neodvisne kneževine Albanske in posredilo se nam je pridobiti pridruženje in podporo vlasti za naše namene.

Naši odnosi do drugih vlad so trajno prijateljski. V blagor naših narodov nas že desetletja spaja zveza z nemško državo in z Italijo in se je v resnem času vnovič izkazala kakor trdna opora evropskemu miru.

Nedavni jako razveseljivi obisk Njeg. Velikantva nemškega cesarja na Dunaju, je nov dokaz o tesni prijateljski zvezi obstoječi med nami in nemško državo.

Redni polletni proračun Moje vojne uprave je sestavljen v normalnih mejah. Povečane vojne priprave tekom minole zime so povzročile izdatne troške. Ti vam bodo predloženi kakor dodatni krediti in jih priporočam v uvaževanje vaš patrijotični poštenjivosti.

Zvesto izvrševanje svoje dolžnosti, je Moja vojska ob težkih okoliščinah v Moje popolno zadovoljstvo izvršila naporno nalogo, zahtevano vsled dogodkov na Balkanu.

Podprti po izkušeni pripravnosti Moje vojske, vojne mornarice in deželnih bramb, je bilo Moji vladi omogočeno, da je z mirnimi sredstvi dosegla cilje, za katerimi je šla.

Vzlic vojnim dogodkom v bližnjih državah ni bil oviran kulturni in gospodarski razvoj Bosne in Hercegovine. Sprejem zakona za gradnjo železnice od strani deželne zbor bosanske-hercegovske, da se preskrbe ti deželi s komunikacijami, nujno potrebni iz političnih in gospodarskih razlogov, je dokaz o zrelem razumevanju velikih interesov monarhije od strani tega ljudskega zastopa.

Zanašajoč se na zdravi kriterij in na patrijotično vneto, s katero se posvetite svoji nalogi, vas prisrčno pozdravljam!“

Berchtoldov ekspozé.

DUNAJ 19. (Kor.) V odseku za zunanje zadeve ogrske delegacije je ob 3.30 popoldne podal zunanji minister grof Berchtold sledeči ekspozé:

Izbruh orijentske krize.

V pozni jeseni vršeče se delegacijsko zasedanje preteklega leta je stalo že v znamenju velike orijentske krize, ki je dovedla od tedaj do popolne preobrazbe na balkanskem polotoku in katere zadnjih posledic udli še danes ne smemo spregledati.

Bili smo priče velikanskega, svetovno-zgodovinskega procesa, ki je bil utemeljen v etnografskih in kulturnih razmerah na Balkanu in do katerega je moralo priti, ker se mohamedanska predstraža ni mogla več ustavljati po svobodi hrepenečim krščanskim elementom v svoji notranjosti in mladim sosednim državam, s katerimi je bila v najozi zvezi.

Teritorialni desinteressement Avstrije.

Že več desetletij je bil aksijom zunanje politike monarhije zaven podedovanega statusa quo, neoviranje prostega razvoja balkanskih držav, torej orijentacija, ki je odgovarjala našemu tradicionalnemu prijateljstvu s Turčijo in simpatičnemu interesu, katerega smo krščanskim balkanskim državam vedno dokazali.

Bila je le praktična izvedba tega političnega veroljupovanja, ako sem v ekspozéju, katerega sem imel v delegacijah dne 5. novembra p. l., izrazil misel, da bi bili pripravljeni v veliki meri upoštevati novi položaj na Balkanu, ki je nastal vsled zmag balkanskih držav. To izjavo smo podali tem lažje, ker je smatrala monarhija z aneksijo Bosne in Hercegovine svojo teritorialno ekspanzijo na Balkanu za zaključeno in bi nikakor ne bilo v korist našim dobro premišljenim interesom, če bi opustili to jasno precizirano stališče že mojega prednika.

Naše dobrohotno postopanje napram zmagovalnim balkanskim državam pa seveda nikakor še ne pomeni, da bi monarhija opustila gotove svoje specifične interese in zato tudi nismo mogli pristati na znano desinteresijsko formulo, ki je krožila one dni. Doseči naše specifične interese, ki obstojajo v ustvaritvi samostojne Albanije, v obraniti spremembe razmerja ob Adriji in v ustvaritvi trajnega mira na Balkanu, mirnim potom, to je bil predmet naše posebne pozornosti in diplomatičnega delovanja. O tem smo obvestili vse velevalisti in postavili tudi princip, da vojni operaciji sicer nečemo ovirati, a s pridržkom, da se bodo po končani vojni respektirale naše zahteve od strani zaveznikov.

Londonska poslaniška reunita in ustanovitev Albanije.

Radi prijateljskega stališča, ki so je zavzele nekatere države na Balkanu in nekatere velevalisti napram našim zahtevam, se je bilo bati, da bo kontakt med velevalisti uničen in nemogoča tudi mirna poravnava, vsled česar je prišlo do londonske poslaniške konference. Mi smo soglašali s tem načrtom, a le pod pogojem, da dobi Albanija sigurno samostojnost, Srbija pa zato trgovinski dohod k Adriji. In res je bilo že na prvi seji dne 17. decembra sklenjeno, da dobi Albanija avtonomijo, Srbija pa trgovinski dohod k morju, o čemer je angleška vlada srbskega poslanika v Londonu takoj obvestila. Mi smo bili že v začetku prepričani, da je delo, ki si ga je natočila poslaniška reunita, jako težavno. Ustvaritev življenja zmogla Albanije, izpraznjenje od zaveznikov zasedenega ozemlja, ustvaritev albanskega štatuta in rešitev vprašanja Egejskih otokov, vsa ta vprašanja so bila splošno evropska in jih nikakor ni bilo lahko rešiti. Ravno radi tega je bilo v onem času, ko kriza ni čisto nič popustila niti po odločilnih bitkah pri Lozengradu in Lüle Burgasu, ko je zbiral Rusija na zapadu veličansko armado, ko je Bolgarska s svojim odklanjajočim stališčem napram rumunskim zahtevam izvala nov konflikt, ravno radi tega je bilo skupno delovanje diplomacije nekak garancija za vzdržanje kontakta med velevalisti in miru. In ravno radi tega smo kljub počasnosti konferenc vstajali na reuniti in privolili v marsikatero koncesijo, četrta s težkim srcem. Vendar pa smo dosegli bistveni del svojega programa in ohranili monarhični mir.

Mobilizacija radi Srbije in Rusije.

Za varstvo naših interesov je bila seveda radi sovražnega stališča južnih sosedov potrebna precej obsežna mobilizacija, posebej ker nismo vedeli, do katerega izraza pride ta sovražnost. Imeti smo morali pred očmi pač izkušnje iz aneksijske krize, ko nam je Srbija sama, brez kake podpore, pripravljala vojno. Tudi na severu smo morali mobilizirati. Te naše odredbe so bile utemeljene v obdržanju enega rezervnega letnika na Ruskem, in nikakor ne v naših popolnoma korektnih in prijateljskih odnosih z ruskim carstvom. Vsled visokosrčne inicijative obeh vladarjev so pozneje te izredne odredbe na obeh straneh odpadle.

Skadrska kriza in brodomna demonstracija.

Pogajenja glede deliminacije severne Albanije so bila končana dne 20. marca, ko smo odstopili od zahteve, da mora ostati Djakovica pod Albanijo, a se je zato izrecno konstatiralo, da mora Skader tudi v slučaju kapitulacije priti pod Albanijo, da se bo varovala verska in narodna svoboda Albancev v srbskem in grškem ozemlju in da bodo tuje čete takoj izpraznile Albanijo. Trdovratnost, s katero je kljubovala Crnagora, podpirana od srbskih čet, tem določbam, je imela za posledico brodomno demonstracijo, ki sicer ni imela nobenega uspeha in tudi ni preprečila padca Skadra, a je kljub temu predstavljala naše upravljene zahteve. Moralo je na naše obžalovanje priti koncem aprila in začetkom maja do energičnega nastopa monarhije, da je bila zagotovljena brezpogojna izpraznitev Skadra od strani Crnogore.

Petrograjška konferenca.

Kar se tiče kompenzacijskih zahtev Rumunije od Bolgarije, smo se trudili doseči miren sporazum v Sofiji in konečno radi pasivnosti Gešovega kabineta akceptirali določbe petrograjske poslaniške reunita, ki je priznala Rumuniji Silistrio.

Berchtold nezadovoljen z bukareškim mirom.

Ko so po mirovnem sklepu med Turčijo in zavezniki, dne 30. maja nastala nato nasprotstva med zavezniki samimi in je prišlo do druge balkanske vojne, je naša Rumunija priložila, da je spravila svoje na petrograjski konferenci le nezadostno realizirane aspiracije, do popolne veljave. Da so v ostalem vsebovali rezultati te vojne v več ozihi kail vznemirjenja v sebi, je že znano. Vsled prizadevanja avstrijske in ruske diplomacije so se nekatere težkoče omilile in tudi Bolgarska se je kljub svojim prejšnjim silajnim zmagam, brez notranjih kriz udala v svojo bridko usodo. Vsekakor pa z novo razdelitvijo Balkana še ni izvedena narodna svoboda, kakor jo želi prebivalstvo. To velja toliko kar se tiče Bukareškega mira kakor tudi londonske reunita. Večja narodna enotna ozemlja so prišla pod oblasti tujelezičnik držav in sumarične asimilacijske metode nikakor ne morejo pospeševati mirnega razvoja.

Albanska vstaja, Avstrija in Srbija.

Nekak vzgled zato so zadnji boji med Albanijo in Srbijo, ki so zahtevali ogromne žrtve in zapustili na obeh straneh globoko razdvojenost. Srbsko prodiranje tekom vojne z Albanijo, ki je stremelo za tem, da bi se z ustvaritvijo raznih faits accomplis že tako prikrajšano Albanijo še bolj prikrajšalo, nas je prisililo, da smo v Belgradu zahtevali najprej prijateljsko, potem pa kategorično takojšnjo izpraznitev neupravičeno okupiranega ozemlja. Storili smo to, ker je bila na eni strani ogrožena Albanija v svoji eksistenci, na drugi strani pa je šlo za ugled monarhije. Srbija je ugodila našim zahtevam in tako so bile preprečene komplikacije, kakršnih gotovo nismo želeli.

Konstituiranje Albanije.

Konstituiranje albanske države je v zadnjem času, četudi zelo počasi, vendar le napredovalo. Sklepom glede severne meje je sledil dne 11. avgusta sklep reunita glede južne albanske meje, tako da tvorijo Pte-tila nasproti otoka Kifa eno in Albaniji priznano ozemlje okoli Korice drugo končno točko južne meje. Komisije, ki imajo natančno trasirati vse meje, so sedaj na delu in je upati, da končajo kmalu svoje delo. Dne 17. oktobra je imela za nadziranje uprave dežele sestavljena mednarodna kontrolna komisija svojo prvo sejo, Nizozemska pa je obljubila, izvrševati v Albaniji orožniško službo. Upati je torej, da bo Albanija skoro urejena in izbran tudi knez.

Položaj Turčije.

Vsled neugodnih rezultatov balkanske vojne dokazana življenska sila v Turčiji, ki je našla izraz v zopetni osvoboditvi vzhodne Tracije z Drinopoljem vred, bo omogočila konsolidacijo in napredek Turčije in ji izgube dragocene in vedno ogrožene macedonske province ni treba obžalovati. Po sklepu miru z Bolgarsko in Grško se sedaj lahko posveti neorganizaciji. Mi živimo z njo v tradicionalnih prijateljskih odnosih in v mnogostраниh trgovinskih interesih. Konstatiram naj, da se mora sedaj prestana dolga in težka kriza smatrati kot zgodovinska potreba, proti kateri delovati, gotovo ni naša naloga.

Odnosi med trozvezo neomajno trdni.

Odnosi med velevalisti tekom minole krize so pokazali neprilakovano veliko rosilno zmoglost. Ta krepkost se je pokazala zlasti v trdni in lojalni podpori, ki sta nam jo nudili naši zvezni zavezni, Nemčija in Italija tekom cele krize. Trozveza, ki je bila dne 7. decembra p. l. obnovljena, je prestala od tedaj izkušnje neomajnega nadaljnega obstanka. Z Italijo, ki je ravnotako kakor mi v gotovih balkanskih vprašanjih direktno interesirana, smo bili vedno solidarni, tako da sta obe državi razvili lahko akcijo, ki je uspešno vodila k uspehu. Nemčija sicer na teh vprašanjih ni direktno interesirana, vendar pa je dokazala, da se jo sme smatrati v nevarnih urah za brezpogojno zvesto zavezničko.

Avstrija in triplecenta.

Razveseljivo zboljšanje nemško-angleškega razmerja je moralo biti za monarhijo velike koristi. Angliji se imamo v mnogem oziru zahvaliti, da so se odstranile velike težkoče položaja brez resne slabe volje za interesirane države.

Ze poprej sem imel priliko omentiti, da so bili naši odnosi z rusko državo tekom cele krize korektni in prijateljski. Vsled razvoja balkanskih dogodkov je prišlo včasih do nesporazumljenja in nesoglasja, kar pa se je sedaj pozabilo in zamere na bodoči razvoj odnosov med obema državama le dobro vplivati.

Kar se tiče Francije, nimamo z njo nobenih interesnih nasprotstev. Če so prihajali včasih iz republike precej malo prijateljski glasovi za nas, si tega ne moremo razlagati in z veseljem lahko konstatiramo, da nimamo nobenega povišja misliti, da so v teh napadih na nas izražene dispozicije mero-dajnih krogov.

Avstrija in Rumunija.

Omenjeno je že bilo, da je Rumunija svoje zahteve, katere je Avstrija tekom cele balkanske krize vedno podpirala, spravila do popolne veljave v srbsko-bolgarski vojni. Mi bomo z nami s prijateljsko zvezano državo spremljali kakor v preteklosti, tudi v bodočnosti s toplo simpatijo.

Razmerje napram balkanskim državam zlasti napram Srbiji.

Kar se tiče našega razmerja napram balkanskim državam, hočemo gojiti napram vsem prijateljske odnose in upoštevati po možnosti tudi njih ekonomske potrebe. Teritorialne izpremembe so zelo bistveno spremenile tudi gospodarsko stališče posameznih balkanskih držav napram nam in to radi tega, ker je vsaka država vsled znatnega prirastka ozemlja in prebivalstva, pridobila večji pomen za blagovni promet kakor tudi večji interes s stališča važnih prometnih problemov. Mi smo pripravljani, posvečiti tem gospodarskim vprašanjem potrebno pozornost in gledati nato, da oslabejemo one države, ki so vsled zemljepisne lege pripravne za medsebojno blagovno izmenjavo, v intimni zvezi z našim gospodarstvom. Sli bomo takoj na delo, kakor hitro zginejo še zadnji odmevi vojnih dogodkov.

Napram sosednji kraljevini Srbiji smatramo pripravljani po za dobre gospodarske odnose kot nekako poročito prijateljskega razmerja. Srbska vlada je z naše strani že dobila tozadevna sporočila in mi pričakujemo sedaj, kot dokaz, da želi tudi ona sličnega razmerja, od nje onih otvortev, ki so potrebne za prehod v podrobna razmotrivanja obojestranskega gospodarskega stališča.

V ožgled temu lahko izrečemo nado, da nastopi z preobrazbo na balkanskem polotoku nova era v našem razmerju z obojestranskimi državami, era očjega gospodarskega prometa in zaupljivejših prijateljskih odnosov. Temu bomo služili najbolj na ta način, če se politično konsolidiramo in vojaško okreplimo. Potem bomo neovirano vivali blagoslov miru in popravili ekonomsko škodo, ki jo je imel za posledico zgodovinski preobrat na naših mejah.

Vtis prestolnega govora in ekspozéja.

DUNAJ 19. (Izv.) Delegati so imeli danes svoj slovesni dan in sicer dopoldne prestolni govor, popoldne pa Berchtoldov ekspozé, ki naj bi bil obenem bilanca in program avstrijske zunanje politike.

Prestolni govor je bil, kakor že običajno, precej malobeseden in se je ogibal vsakih konkretnih navedb. Poudarjati bi bilo le ono točko, ko je naglašal cesar, da je

morala Avstrija zahtevati ustanovitve Albanije radi svoje trgovine po Adriji, ki ima na Adriji edina vrata za svoje izpade in pa oni del govora, ki govori o popolnem soglasju med Avstrijo in njenima zaveznikoma, Italijo in Nemčijo. To naj bi bilo kot nekak dementi onih vesti, ki so pravile o nesporazumljenju med Dunajem in Berlinom.

Viš Berchtoldovega govora pa je bil naravnost uničevalen. Karakteristično je, da je zunanji odsek poslalskega izvajanja, ne da bi bil vsaj eden izmed delegatov tekom njegovega govora vsaj odprl usta. Ko je Berchtold končal, se ni dvignila nobena roka in vlada je naravnost ledeno razpoložena. Viš je bil silno mučen in neki slovenski delegat, ki sem ga vprašal neposredno po Berchtoldovem govoru, kak viš je napravil nanj ekspozice, je odgovoril: „Neroden poskus, prikriti grehe avstrijske diplomacije in zlobna filipika proti Srbiji, s katero hoče Berchtold, kakor je sam izjavil, živeti v prijateljskem razmerju“.

Mnogo pozornosti so vzbudila Berchtoldova izvajanja o avstrijsko-ruskih odnošajih, zlasti oni zlobni komentar glede mobilizacije v Galiciji, češ da Avstrija ni mobilizirala radi vedno korektnega in prijateljskega razmerja z Rusijo. Zelo se je tudi opazalo, da ekspozice ne govori skoro nič o Bolgarski in vzhodni oziroma drugi balkanski vojni. Veliko nezadovoljstvo so vzbudila ona izvajanja, ki so se sika novega ozemlja balkanskih držav, ker je Berchtold direktno naglašal, da balkanske narodnosti vsled Bukareškega miru še niso osvobodene, ker so važni deli ozemlja pod tujo oblastjo. — Splošno se trdi, da pomenja današnji ekspozice labudjo pesem sedanjega zunanjega ministra.

Ob njegovi strani je sedel novoimenovani bucareški poslanik grof Otokar Czernin, najhujši kritik njegove politike v prejšnji delegaciji in trdi se, da je držal kot poklicani naslednik svečo umirajočemu upravitelju naše zunanje politike.

Berchtoldove ostre besede proti Srbiji, katero je naslikal kot zlobnega in porednega poglavca, proti kateremu je morala monarhija nastopiti s skrajnimi sredstvi, so napravile skrajno slab vtis. Smešna je bila zlasti Berchtoldova trditve, da je Avstrija mobilizirala na jugu radi tega, ker so bile ob meji zmogovite balkanske čete, ko je vendar notorično znano, da ni bilo ob meji niti enega srbskega vojaka. Tudi kritiziranje bucareškega miru, kot nezadovoljivega, v Srbiji, Grški in Rumuniji, gotovo ne najde simpatičnega odmeva.

V odseku se debata o ekspoziciji še ni pričela, temveč se prične v prihodnji seji. Vsa znamenja kažejo, da bo silno ostra. Cesar je v prestolnem govoru izjavil, da je šlo stremiljenje avstrijske politike za tem, da se varujejo avstrijski politični in ekonomski interesi v orienitju in naloga delegatov bo sedaj, da izrečejo svojo sodbo, če so bila ta stremiljenja uspešna ali ne.

Poslanska zbornica.

Poslanska zbornica je danes nadaljevala specialno debato o predlogi glede zvišanja davka na žganje. Po govorih manjšinskih poročevalcev, Modračka, Rožkarja in dr. Rennerja je bila seja z ozirom na sprejem delegacij pri cesarju, do ene ure popoldne prekinjena.

Po zopetni otvoritvi je govoril ruski manjšinski poročevalec Holubovicz.

Debata o predlogi glede zvišanja davka na žganje je dospela do sklepnega govora poročevalca dr. Stelwenderja. Po govorih poslancev Regerja in Tobolke k nujnemu predlogu o zboljšanju učiteljskega položaja, je bila seja glasom včerajšnjega dogovora odgodena na torek.

Odpust nadomestnih rezervistov.

DUNA 19. (Izv.) Vojno ministrstvo je izdalo ukaz, s katerim odreja, da se imajo nadomestni rezervisti l. 1910 in 11, ki vrše sedaj aktivno službo, s 25. novembrom odpustiti. Nadomestni rezervisti l. 1912 se odpuste sredi decembra, v kolikor bodo dovoljevale vojaške potrebe z ozirom na zvišanje mirovnega stanja stotni v obmejnih okrajih.

Poraz mladočehov v Pragi.

PRAGA 19. (Izv.) Pri današnjih nadomestnih ožjih občinskih volitvah so propadli mladočehi na vsej črti. Zmagali so združeni socialisti in narodni socialci. Opozicija bo štela sedaj skupno 15 mož, dočim so bili dosedaj le 3 opozicionalni občinski svetniki.

Govor držav. poslanca dra. O. Rybářa

v seji zbornice posl. dne 13. nov. 1913.

Znanost v službi vladne politike.

In kaj je z znanostjo? Z znanostjo ni pri nas, žal, tudi nič drugače. (Posl. Choc: Saj ta je svobodna!) Znanost je danes v tem pogledu, rekel bi, skoro presvobodna; dovoljuje si stvari, ki naj bi si jih ne dovoljevala! Čudno je namreč, da se v Avstriji ne more zgoditi nobena politična — kako naj bi se izrazil? — neprilika, ali, recimo: nobena politična lumparija, ne da bi se oglašal kak mož znanosti, ki to lumparijo

opravičuje znanstveno. Pokazati bi hotel jaz le na nekaj slučajev, dogodivših se deloma v prejšnjih časih, deloma pa tudi iz zadnjega časa. Ko je n. pr. naš skupni vladi po okupaciji Bosne in Hercegovine šlo za to, da se po združenju teh dežel z avstro-ogrsko monarhijo vzbudiš, ali okrepiš se nacionalno čustvo jugoslovanov, posebno pa Hrvatov in Srbov, nekoliko uduši, ko je šlo za to, da v Bosančih in Hercegovcih, ki so, kakor znano, srbo-hrvatskega plemena — saj je hercegovsko narečje v podlago za današnji književni jezik Srbo-Hrvatov — ko je šlo za to, da v teh ljudeh ne oživi čut skupnosti z avstrijskimi in ogrskimi jugoslovani: tedaj je iz naša skupna vlada takozvano bosansko narodnost in bosanski jezik in med tem, ko je v vsem slovenskem svetu, posebno pa med jugoslovani, zavladalo največje ogorčenje radi tega početja skupne vlade, se je našel, žal, moč znanosti, vseučilišni profesor, ki je znanstveno utemeljeval, da obstoji res bosanski jezik. To se je zgodilo, recimo, že v polpreteklem času. Ko pa je v najnovšem času šlo za to, da bi dokazali, da na jugu monarhije med Srbi obstoje veleizdajski stremiljenja, da, da je celo dokumentov, ki dokazujejo to nepobitno, in ko je ministrstvo za zunanje stvari storilo vse možno, da bi dokazalo pred vsem svetom, da je v interesu monarhije, če se nastopi proti veleizdajskim srbskim stremiljenjem, in ko so inscenirali v Zagrebu slavnosti, ali recimo rajše proslule veleizdajniški proces: se je zopet našel mož znanosti, tukaj na Dunaju, ki je dokazoval in dokazal z dokumenti, da na jugu v resnici obstoji taka konspiracija, dokler ni bilo dokazano sodbim potom, da so dokumenti, na katerih je slonelo njegovo znanstveno delo, čisto navadni in celo jako slabi falsifikati! (Poslanec dr. Diamand: C. kr. lažljiva znanost!) Da, kar se je zgodilo v tem pogledu, je lažljiva znanost. Kar pa ti ljudje delajo sicer, je ob gotovih okoliščinah in kar se je zgodilo ravno pri teh dveh možeh, znanosti; je precej temeljita in uživa sloves v znanstvenem svetu. Omenjam tega, gospoda moja, zato, da bomo videli, da so besede gospoda dra. Lodgmana, ki jih je izpregovoril toliko na naslov najvišjih sodišč, kolikor tudi na naslov znanosti, če tudi so bile, ponavljam, nekoliko tde, žal, vendar-le upravičene in utemeljene.

Ja ravno v tem navzočem slučaju smo doživeli, da je v obrambo odredbe vlade, da, v obrambo povsem neverjetne razsodbe upravnega sodišča, zopet nastopil mož znanosti, ki je skušal dokazati, da ta po vladi sami kakor protustavna priznana odredba (suspendiranje deželne ustave na Češkem) odgovarja ustavi in pravici. Slučaj je res tako čuden, da se izplača pobližje se baviti z njim.

Odpreda deželne ustave na Češkem.

Za kaj gre v tem slučaju? Gre za to, kar je priznalo od vseh strani, iz kar je minolega torka priznal gospod ministrski predsednik sam v svoji izjavi, gre za protustavno odredbo, z eno besedo: za kršenje ustave! To kršenje ustave je povsem nedvomno in jaz bi si dovolil tu posebno opozoriti na izvajanja gospoda govornika iz poljskega kluba, ki je na res miren, ali temeljit in stvaren način pojasnil, da gre za protustavno odredbo. To je bilo sicer dokazano že poprej, n. pr. v časopisu „Recht“, kjer je bila na odločen in jasn način dokazana protustavnost. (Posl. dr. Diamand: Značilno je, da je bilo to rečeno od najkonzervativnejše strani!) Gotovo!

Kar pa je posebno graje vredno na tej odredbi — pravim to, tudi če bi imel nalepiti na oporekanje — ni toliko vsebina odredbe sama in odredba sama na sebi, marveč nje oblika in, kar je najvažnejše, posledice, ki jih prinaša ta odredba. Ravno, kar se tiče forme, treba se povračati k temu, če tudi se utegne reči: Ali, če je država, če je dežela v nevarnosti, ne prihaja forma več v poštev!

Vse naše ustavno življenje se odigrava, gospoda moja, v predpisanih formah, in, čim se te ne spoštujemo, nastopa enostavno protustavnost! Poglejmo na polje civilnega prava! Kaj bi rekli n. pr., ako bi v kolegiju sodnikov, kjer je po zakonu predpisana navzočnost štirih sodnikov sodila le dva sodnika? Gotovo je to le formaliteta, ali vendar je taka razsodba neveljavna, in jaz mislim, da ne bi se kasalsko sodišče obotavljalo niti za trenotek, da ne bi proglasilo take razsodbe za neveljavno, vžlic vsem tistim neverjetnim razsodbam, ki smo jih že dobili od najvišjega sodišča v civilnih in kazenskih stvarih. Kaj takega bi si ne upalo. Za kaj gre v navzočem slučaju?

Vlada je ukrenila odredbo in sicer v neustavni obliki. S predpostavami te odredbe se nečemo baviti za sedaj, ker so govorili o njih že razni drugi govorniki, ali na eno bi vendar opozorili: Vlada ima pravico izdajati naredbes. Zakoni morejo pa nastajati le v ustavni obliki, namreč ob sodelovanju obeh zbornic in po sankcioniranju po Njeg. Veličanstvu. Kaj pa je napravila naša vlada? Saj nočem reči, da bi bila naredba, ki bi jo bila mogla izdati, zakonita, kajti nanašala bi se na stvar, ki se ne more urediti z naredbami. Ali odstranila bi bila vsaj formo in bi, kar je najvažnejše, ona sama nosila pri

stvari odgovornost. Pokazala bi bila vsaj poguma k izjavi: nastopila je sila — kakor se to tudi zatraja — in prisiljena sem, da posežem v to bedno stanje in odredim to, kar je potrebno v saniranje te nadloge. (Pride še.)

Politično društvo „Edinost“ v Trstu

vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

ki se bo vršil

v nedeljo, 23. nov. t. l.

ob 10 predp. v veliki dvorani „Nar. doma“.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev novega odbora.
5. Volitev pregledovalcev računov.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi uljudno vabi ODBOR.

Hrvatska kriza.

Vesti iz Zagreba, Budimpešte in z Dunaja javljajo, da je hrvatska kriza blizu rešitve, da se pogajanja med ministrskim predsednikom grofom Tiszo in zastopniki hrvatsko-srbske koalicije, došli na Dunaj na poziv grofa Tisze, vrše vsepešneje in da se ministrski predsednik kaže veliko popustljivjši, nego je bilo pričakovati.

Ta ugodni potek pogajanj je grof Tisza omogočil s tem, da je opustil stališče svojih prednikov, češ, da je zagotoviti že vnaprej, da bodo stari unijonisti raznih dialektov — Raichove, Tomašičeve itd. — ti madjaroni brez vsacega narodnega čuta pritegnjeni v kombinacijo, na kateri ima sloneti sporazum, oziroma, da jih sprejmo v novo saborsko večino.

Hrvatsko-srbska koalicija je že tedaj, ko je kraljevi komisar baron Skerlec po direktnem nalogu krene začel z informativnimi pogovori v svrhu vspostavljenja normalnih ustavnih odnošajev v Hrvatski, odločno izjavila, da je pripravljena stopiti v stike s se poslanci, ki bodo izvoljeni na povsem svobodnih volitvah, ki bodo torej uživali zaupanje naroda — prvi njega zastopniki! Nikakor pa ne z ljudmi, ki bi jim morali šele s kakimi kompromisi drugi preskrbeti mandate.

Na tem stališču vstrajajo delegati hrvatsko-srbske koalicije tudi sedaj in — grof Tisza se mu ne upira več.

Druga zahteva koalicije je, da mora le hrvatski sabor privoliti v provizorično podaljšanje finančne pogodbe z Ogrsko, ne pa, da bi se podaljšala kar naredbenim potom, ker bi bilo to novo kričeče kršenje zakona.

Ker pa ta pogodba poteče z novim letom, a za sklep nove pogodbe ni več potrebna materialnega časa, treba, da je volitve za sabor — in to bi bila tretja zahteva hrvatsko-srbske koalicije — razpisati tako, da se bo mogel sabor sniti še pred novim letom in skleniti dovoljenje za podaljšanje finančne pogodbe, a novo pogodbo naj sklenea — kakor zahteva zakon — obe regulolarni deputaciji tekom prihodnjega leta.

Četrti pogoj hrvatsko-srbske koalicije je: odprava železniške pragmatike, ki je v prvi vrsti izzvala sedanjo krizo, oziroma tisto določbo v njej, ki je uvela madjarski poslovni jezik na hrvatskih železnicah.

Te dve poslednji zahtevi koalicije pa je na sedanjih pogajanjih posebno podpiral tudi minister za Hrvatsko, grof Pejačević, kar je sklonilo grofa Tiszo, da se je tudi v tem udal in odjenjal.

Tako da je — glasom teh vesti — prišlo srečno tako daleč, da je hrvatska kriza tik pred rešitvijo. Hrvatska kriza — naglašamo. Ne pa ves hrvatsko-ogrski spor. Za rešitev tega bo treba še mnogo natezanj, pred vsem pa ugodne rešitve vprašanja finančne pogodbe. Hrvatsko-srbska koalicija je izločila za sedaj — razum gori navedenih štirih zahtev — vsa druga vprašanja iz kompleksa ogrsko-hrvatskega spora, ker ji, je v prvi vrsti do tega, da se v Hrvatski odpravi izjemno stanje, komisariat, in da se vpostavi normalno ustavno življenje — poslovanje sabora. To je storila tudi iz razloga, ker sodi, da bo s konstituiranjem sabora šele odprta pot pogajanjem za rešitev hrvatsko-ogrskega spora.

Vesti iz Budimpešte javljajo tudi, da se kraljevi komisar baron Skerlec že te dni poda na Dunaj, da sporoči cesarju o uspehu pogajanj s hrvatsko-srbsko koalicijo in da se bržkone že sedaj povrne z Dunaja — kakor novi ban Hrvatske.

Domače vesti.

Odborova seja političnega društva „Edinosti“ se vrši danes, v četrtek, dne

20. t. m. točno ob 3 pop. v „Slovanski čitalnici“.

Vabljeni so vsi gg. odborniki, da se seje udeležijo.

Imenitna lekcija našim Italijanom. Neki Leonardo Azzarito priobčuje v predsočnem „Piccolo“ svoj pogovor s črnogorskim kraljem Nikolajem. Uvodoma označa tega vladarja kakor glavnega faktorja sreče svojega kraljestva in najbistrejšega politika na Balkanu, ki je vreden vse slave kakor človek, kakor pesnik in kakor državnik.

„Piccolo“ poročevalec je napisal več vprašanj, na katere je odgovoril stari vladar: o hrabrosti Črnogorcev; o razmerju med vladarjem in narodom; ali se je Črnogora definitivno odrekla Skadra (kralj Nikolaj je odgovoril, da Črnogora se ni odpovedala svojim zgodovinskim in tradicionalnim pravicam); ali je Črnogora zadovoljna z izidom vojne s Turčijo (Nikolaj je odgovoril, da se je uresničili davni san Črnogore: osvoboditje kršćanskih bratov na Balkanu); kako sodi Nikolaj o usodi Albanije (Odgovoril je, da se je Črnogora uklonila skiepu vlasti in da želi v miru živeti s sosedi).

Zanimati pa nas morajo v največji meri zadnja tri vprašanja. Dopsnik tizškega lista je vprašal kralja, kako sodi o bodočnosti Slovanov na Balkanu? Kralj Nikolaj je odgovoril: Zveza med slovenskim narodi na Balkanu je bila vzhic boleznemu razdor, ki se je pojavil, visokega pomena, ker je dokazala, da moč in bodočnost slovenskih narodov na Balkanu je v njihovem ujedinjenju. Že dejstvo samo, da je bila balkanska zveza možna, ko ni nikdo veroval vanjo, da je želja po skupnem in zločnem življenju splošna, in da se bo vzhic pojavil, se nesoglasjem in antagonizmom zveza konsolidirala v delih miru in v bližnji neizogibni bodočnosti.

Predzadnje vprašanje se je tikalo nalog Italije na Balkanu. Kralj je odgovoril: Italija se je ujedinila na podlagi narodnega principa. Ta izgled smo posneli na Balkanu. To je pomnožilo simpatije do naroda, ki je dal tako plemenit izgled. Veliki močje italijanskega risorgimenta so umeli interes Italije na okrajanje balkanskih Slovanov in ta ideja ni mogla umreti v slavnem italijanskem narodu. Tej ideji je usojeno uresničenje že zato, ker med Italijani in Slovani ni navek križja v interesih. Ni to samo nada kraljeva, ampak tudi globoko uverjenje!

Zadnje vprašanje pa je specijalno za Sloane na jugu te monarhije najaktualnejše, a za naše Italijane najkočljivejše. Dopsnik je vprašal namreč, ali more vedenje Slovanov v Dalmaciji, v Istri in v Trstu nasproti Italijanom neugodno vplivati na splošno razmerje med slovenskim in italijanskim narodom?

Kralj je odgovoril, da to vedenje Slovanov v rečenih deželah mora izginiti, ker ni naravno, in da ne more kaliti razmerja med dvema plemenoma, katerima je usojeno, da živita v sporazumu.

Odrito povedano: mi ne verujemo, da je kralj rekel prav tako in smo uverjeni, da „Piccolo“ citat pomenja malo, ali bistveno korekturo na kraljevi izjavi. V tej sestavi bi ta izjava pomenjala, da je nenaravno le vedenje Slovanov v naših obmorskih pokrajinah napram Italijanom, da je torej krivda na sedanjih bojih med obema narodoma le na strani Slovanov. Kralj je menil gotovo, da je sedanje napeto razmerje med Italijani in Slovani nenaravno! Saj to pravimo vedno tudi mi! Odločno pa oporekamo, da bi bila krivda na naši strani. Tega ni mogel reči kralj Nikolaj — on, veliki Srb in oduševljeni oboževatelj velikega Strossmayerja! Ni mogel reči v hipu, ko je s pravim idealizmom govoril o bodočnosti Slovanov, ko je govoril s toliko toploto o Slovanstvu. Ni mogel reči tudi kakor najbližji sosedi Dalmacije, ki mu morajo biti znani vzroki in narav sedanjih bojev v tej deželi.

„Piccolo“ dopsnik slavi kralja Nikolaja kakor plemenitega človeka in najbistrejšega državnika. Dobro! Če je to resno mišljeno in ni le prigoden poklon tako le zavoljo lepšega, potem morajo oni, Italijani, popolnoma revidirati svoje vedenje napram primorskim Slovanom, ko so čuli iz ust tako visoko cenjenega moža in spoštovatelja italijanskega naroda, da je sedanje napeto razmerje med Slovani in Italijani nenaravno, ker da nam je usojeno, da živimo v sporazumu!

Zato bi želeli, da bi napisal „Piccolo“ nekoliko svojih misli o tej izjavi črnogorskega kralja Nikolaja. Zanimalo bi nas res v visoki meri, da izvemo, ali ni „Piccolo“ po stari, hinavski navadi naših Italijanov, hotel le parirati z velikimi idejami, z nacionalnim principom, ki ga pa sicer Italijani v vsi svoji praktični politiki napram Slovanom dosledno in brezobrazno — skrunijo! Vsekako pa je lekcija, ki so jo dobili, imenitna.

Iz sodne službe. Okrajni sodnik dr. Edvard Tommasini je premečen od deželne sodišča k trgovskemu in pomorskemu sodišču v Trstu.

Nar. delavska organizacija. Slovenski umetnik — šofer.

(Iz Voloske.)

Shod podružnice NDO pri Sv. Jakobu, ki se je vršil preteklo nedeljo v prostorih „Delavskega konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu, je pokazal, da se je začelo šentjakobsko delavstvo iznova zanimati za svojo organizacijo. Ob veliki udeležbi je otvoril shod podružnični predsednik tov. Volarič. Nato je poročal strokovni tajnik Brandner o potrebi „Narodne delavske organizacije“. Med drugim je navedel tudi dejstvo, da tržaška socialna demokracija niti svojim članom noče preskrbeti dela, če so Slovenci, marveč jih pošilja v urad NDO, češ — tja pojdi, tam preskrbljajo službe slovenskim delavcem. Nato je poročal o preustroju podružnice NDO pri Sv. Jakobu, ki bo odsejal avtonomna tudi v denarnem oziru. Centralno vodstvo NDO hoče iti šentjakobskemu delavstvu na roko v vsakem oziru, pri tem pa strogo gledati na to, da se odpravijo vzroki, ki so povzročali, da do danes ne moremo govoriti o zaželenem uspehu. Upati je, da bo v tem slučaju mogoče zgraditi trdno organizacijo vsemu slovenskemu delavstvu pri Sv. Jakobu.

Državni poslanec dr. Rybář je omenjal razvoj NDO in razmere med njo in socialno demokracijo, ki ima pač srce za italijansko delavstvo, dočim ga za slovensko nima. Takih slučajev je n štet. Drastičen zgled v tem oziru pa nam je podal zlasti v zadnjem času socialno demokratični deželni poslanec Cerniutz, ki se vedno bolj nagiba na italijansko nacionalistično stran in so mu pred vsemi drugimi narodnostmi najbolj pri srcu — kakor se je sam že neštokrat izrazil — italijanski delavci. Govornik je prešel nato na dr. Pitaccov govor v parlamentu, v katerem je poudarjal, da se NDO pri importiranju slovenskih delavcev poslužuje vseh mogočih sredstev, da jim plačuje vozno, preskrblja stanovanja, mobilje, oblačila ita., samo da jih vrine v službe v Trstu. Zlato, da to ni res. Slovensko delavstvo se je do danes premalo zanimalo za svoje interese, in šele dr. Pitacco je moral pokazati, kaj je njegova dolžnost in kakšno nalogo bi morala izvrševati NDO. Za to uslugi moramo biti dr. Pitaccu le hvaležni, slovensko delavstvo pa naj izpolni svojo dolžnost s tem, da skuša njegove besede uresničiti. Tu na svoji lastni zemlji imamo pravico do življenja, in te pravice si ne smemo dati kratiti od nikogar. Splošen smeh je povzročilo, ko je govornik posvetil v socialno demokratični tabor, kjer so slovenski socialni demokratje le za štafajo, kar nam dokazuje dejstvo, da so italijanski socialni demokrati voditelji slovenskih sodrugov, Regenta, na čuden in ponižujoč način smešili in mu zaprli usta, češ, sirota, saj nič ne znate. Če pomislimo, da se nihče ni vzdignil proti temu, potem vidimo dovolj jasno, kako se dajo slovenski socialni demokratje izrabljati, da so torej samo zato, da plačujejo članske prispevke. Z vsakega stališča — tako z narodnega, kakor z gospodarskega — je dolžnost slovenskih delavcev, da se organizirajo v NDO.

Po govoru g. dr. Rybářa je bil izvoljen volilni odbor podružnice. Izvoljeni so bili: Švigelj, Renko, Pišot, Hvastja, Stojkovič, Zvone, Vrabec, Valenčič. Po tej izvolitvi se je pri točki slučajnosti vnela daljša debata, v katero je poseglo več delavcev, med temi Sajina, Hvastja, Volarič in Babič. Na vsa vprašanja je odgovarjal tov. Brandner, nakar je predsednik Volarič shod zaključil, naznanjajoč, da se bo vršil občni zbor podružnice takoj, ko volilni odbor sestavi kandidatno listo.

Obeta se velik napredek organizacije šentjakobskega delavstva, ki bo imelo za naprej svojo avtonomijo. In to želimo iz dna srca — saj je pri Sv. Jakobu toliko slovenskega delavstva, da bo to ena izmed največjih krajevnih organizacij.

Razne vesti.

Mati svoje hčer s sekro napadla. 79-letna vdova Milvius v Bobi pri Sobotišču na Ogrskem je ponoči napadla s sekro svojo hčer, pešarico Heleno Milvius in je sekla s sekro po hčerini glavi in rokah. Nato je šla pod streho, kjer si je vrat prezela in skočila na cesto. Mater in hčer so nevarno ranjeni prenesli v bolnišnico.

Nova razprodaja „Edinosti“. Odlej se dobiva naš list tudi v tobakarni Počnik, ul. Vinc. Beliča, vogel Rdečega trga.

Kakor ste že poročali v svojem cenjenem listu in so tudi drugi slovenski listi ponatiskali, se je posvetil naš umetnik-slikar Pavle Gustinčič, ali kakor ga imenujemo tukajšnji Hrvati, Veli Jože, novi modernni smeri, bolj dobičkonosni umetnosti, kakor slikarstvo, namreč šoferstvu.

Moral je, tako je hotela usoda! Taka je usoda slovenskih umetnikov, da ne najdejo odziva in upoštevanja, še manj pa usmiljenja na domači grudi. Nemo propheta in patria! Ni on prvi in edini slovenski slikar tako srečen, da mu slovenska domovina ni dala kruha. Tam pri solčnem Gorici, v lepih romantičnih Biljah, kjer se vije motna Vipava okrog plodonosnih njiv in pašnikov, živi še drugi tak revež, ki mora pri vsaj svoji umetnosti in nadarjenosti takorekoč stradati, namreč naš priznani slikar-umetnik Tratnik: tam života in usih. In pokojni Grohar, Gosar itd. Kdo bi našel vse te nadarjene umetnike, ki niso mogli razviti vseh svojih moči, ki niso mogli pokazati vsega, kar znajo, ki so morali in morajo pri vsem delu, pri vsaj umetnosti stradati? Dolga vrsta jih je, od vseh pozabljenih, od domovine izdanih....

Ali, kaj našemu Pavlu! Oa je mlad, čvrst, močan, zdrav in „ledih stanu“. Ako mu je hudo, zabasira kako domačo, poskočeno, ali kako hrvatsko elegično in boljše mu je.

Spoznal sem ga pred kratkim v družbi prijatelja, učitelja F. U. Vrlo simpatična oseba. Na prvi hip sva bila prijatelja: je pač umetniška naivna duša, ki ne pozna hinavščine in zavratnosti. Pravil mi je o svoji umetniški trnjevi poti in o nehotenosti nekaterih slovenskih inteligentov. N. pr. nekje je nekemu slovenskemu gospodu naslikal družino, očeta in ne vem kaj še, in pustil pri njem še lepo veliko silko. Za vse to je dobil 20 K, na ostanek čaka še sedaj. Pa tudi dotične slike, ki jo je samo tam pustil, da bi jo vzel o priliki, in ki prezen-tira vrednost 400-500 K, ne more dobiti nazaj.

Taka je usoda naših umetnikov! Ali je res našemu narodu tuja vsaka umetnost? Sieja politična strast je v nas zamorila vse lepa, idealna čustva, da smo gluhi in slepi za vse lepo, za vse idealno, za vse pošteno, odkritosrčno. Ako si umetnik, dobro, bodi! Ali si pa tudi moj pristaš? Ne? Torej pogini! To je maksima naših razoranih razmer.

Ko je bil naš Veli Jože med Slovenci — rojaki tako zaničevan in ogoljufan, šel je med rojake svoje matere, med Hrvate v Volosko. Tu je našel prijazen vsprejem med prijatelji Hrvati in tu bivajočimi Slovenci. Ampak sreča mu tudi tu ni bila mila. V zakonskima Janovski je našel huda kouku rento; ne v umetnosti, ampak radi tega, ker sta ona dva domačina. A on?....

Z Janovskima je razstavil na umetniški razstavi v Opatiji lepo število lepih slik, izslikanih iz njegove velike kraške, kipeče, mladostne duše. Javnost se je divila njegovi umetnosti; pokupila je mnogo, mnogo slik, — a ne njegovih, njegovih menda tri, ravno, da je bilo nekaj.

Slišal je mnogo lepih besed, a uvidel je, da besede niso dejanja....

Is tako se vozi sedaj slovenski slikar v avtomobilu, — in kaj mu vse drugo mar?

B. C.

Kritična perijoda, ko rastejo zobje.

Bledim otrokom, katerim dajejo matere okusno in redilno „Emulzijo Scott“ iz ribjega jetrnega olja, postanejo ličila rdeča in sveža.

Drugo nemanjšo dobroto dopri naša „Emulzija Scott“ otrokom v oni perijodi, ko jim rastejo zobčki. Kdor hoče odpraviti te nepravilke, naj rabi „Emulzijo Scott“, ki je jako redilna, vsebuje take snovi, ki so potrebne za tvorbo zobov, da nežnemu telesu novo moč in pomaga, da prederejo zdravi zobčki br z vsake bolečine.

Cena originalni steklenici, ki s doblava v vseh lekarnah Kron 2-50. Ako se pošlje 50 vinarjev v znakah trditvi „Scott & B wae G. m. b. H. Dunaj III.“, ter se ob tej priliki sklicuje na ta oglas, pošljemo potom ene lekarno, n sicer samo enkrat, steklenico emulzije „Scott“ za poskušnjo.

Rodoljubi! Posnemajte naše narodne mecene!**Tržaška posojilnica in hranilnica**

Poštno hranilnični račun 16.004.

Posojila daje

na vknjižbo,
na menice,
na zastave in
na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Eskomptuje trgovske menice.**Hranilne vloge**

sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 1/4 %

Večje stalne vloge in vloge na tekoči račun po dogovoru.
Rentni davek plačuje zavod sam. Vloga se lahko po eno krono.
Oddaja domače nabiralnice (hranilne pušice).

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.
Trst, piazza Caserma št. 2, I. (v lastni palači — vhod po glavnih stopnjicah).

Telefon št. 952.

Ima varnostno ooloo (safe deposits) za shrambo vrednostnih listin, dokumentov in raznih drugih vrednosti, popolnoma varno proti vionu in požaru, urejeno po najnovejšem načinu, ter jo oddaja strankam v najem po nizkih cenah.

Stanje vlog nad 10 milijonov.

URADNE URE: od 9 do 12 dopoldne in od 3 do 5 popoldne
Izplačuje se vsak delavnik ob uradnih urah.

Vino z Brionskih otokov

Glavna zaloga:

Trst - ulica Carlo Ghega št. 11.

Telefon 15-67.

SPECIJALITETA:

KONJAK BRIONI IN VERMUT.

Slovenci! Ako se hočete ceno
... obleči, pojdite ::
v prodajalno izgotovljenih oblek

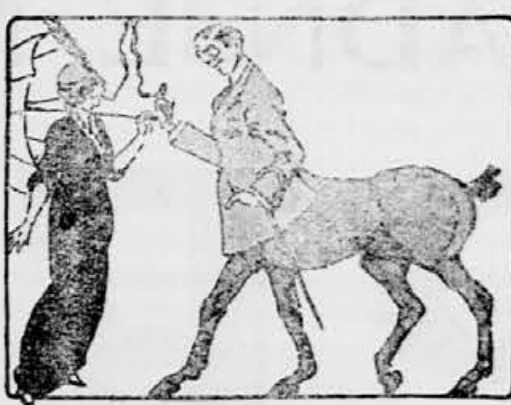
ALLA CITTA' DI TRIESTE

Trst, ulica Giosuè Carducci 40,

kjer najdete obleke, paletot, ranglan za
moške in otroke, kakor tudi velik iz-
bor blaga za obleke po meri. Hlače
in srajce za delavce v veliki izbiri.

ALLA CITTA' DI TRIESTE

TRST - Ulica Giosuè Carducci št. 40.

Kadite samo cigaretni papir

Cepitaur

kjer je najboljši

Gostilna N. D. O.

na vogalu ul. Carradori-Ghega

Je pod novim vodstvom g. JOSIPA ŽIGON, po-
polnoma preurej na in preskrbljena s pjačo naj-
različnejših vrst ter s izborni kuhinjo za tople
in mrzle jedi. Sprejema abonement na hrano in
preskrbuje prenočišča. — Tazemski in inozem-
ski častniki na razpolago.

Za cenjeni obisk se najtopleje priporoča

JOSIP ŽIGON, poslovođja

Franjo Stančič

Trst - ulica Meda št. 17 - Trst

priporoča svojo

trgovino jestvin in kolonijalnega blaga

katera je vedno oskrbljena s svežim in prvovrstnim blagom

Prva sloven. mirodilnica v Trstu

Alojz Saletelj

ulica Carradori št. 18, v bližini gostilne NDO.

Zaloga barv, čopičev, mrežič za plin, predme-
tov iz gumija, sveč, mila, parfum., min. vod itd.

Avtoriziran elektrotehniški mehanik**Vittorio Ban**

Trst, ulica S. Anastasio 22.

TELEFON ŠT. 21-84

PREVZEMAJO SE INSTALACIJE

električnih luči, motorje, električnih zvoncev, telefonov in strelovodov.

Bogata zaloga svetilk in mrežic najboljših znamk.

Oskrbovanje električne razsvetljave in zvoncev, dvigal, telefonov. Poseben
oddelek za popravila v precizijski mehaniki.

TVRDKA

Francesco Bednar

TRST — ustanovljena leta 1878 — TRST

je preložila svojo

trgovino šivalnih strojev

bicikljev in pridevkov z mehanično delav-
nico vred iz ulice Ponterosso št. 4

v ulico Campanile št. 19.

ANTON BARUCCA

MIZANSKI MOJSTER

Trst, ulica San Francesco d'Assisi 2

Specijalist za popraviljanje

roulet na oknih.

Na željo se menjajo pasovi in zmeti.
mašil za popelne dele in se ne boji konkurence

Slovenci! :: Slovani!

Priporoča se Vam slovenski krojač

Fran Rupnik

Trst, ulica Goppa 10, I. nadstropja

kateri izdeluje obleke iz finega in navadnega
sukna po zmernih cenah. Uzorci na razpo-
lago. Izdelane obleke na ogled. Solidno delo.

:: Izdeluje uniforme vseh vrst. ::

Priporoča se slav. občinstvu za obilen obisk.

MEŠNICA**TOMAŽ ZADNIK TRST**

TELEFON ŠT. 16-03.

trg Sv. Ivana št. 6. - Prodaja meso

iz lastne klavnice na debelo in drobno.

Na drobno goveje: sprednji deli po K 1.44

in 1.60. Zadnji deli po K 1.78 in 1.92.

Na debelo po dogovoru. — Mesnica je

vedno dobro preskrbljena s telestino

prve vrste, kakor tudi perutnino.

Za mnogobrojen obisk se uljudno priporoča

Tomaž Zadnik.**Anton Žerjal - Trst**

priporoča svojo

trgovino jestvin

ulica Commerciale 18, s podružnico ulica Istra 66
(Čarobna zgoranja) - Prodaja se žito, oves, koruza in
raznovrstne otrobi ter moka tudi nadebelo.

„Obrtnijsko društvo“ pri Sv. Anl.

tik tramvajske proge

priporoča slav. občinstvu svojo znano

GOSTILNO

kjer se toči izvrstno belo in črno
vino ter :: DREHERJEVO PIVO.

Izvrstna domača kuhinja.

Priporoča se za obilen obisk VODSTVO.

Trst-Grljan - Miramar

Salonski parnik „Volosca“

(za 400 oseb)

Odhod vsak dan s pomola Sv. Karla
ob 9.15 predp., 2.45,
ob nedeljah in praznikih razven tega še
ob 9.15 predp., 2.30 in 4 popol.

CENE:

Vožnja tja in nazaj K 1.—
za častnike —'50
Samo ena vožnja —'60
„ „ „ za oroke —30

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

A. Visintini

Trst, ulica Giosue
Carducci št. 27.
Podružnica: ul. Ri-
borgo št. 31 („AL
BUON OPERAIO“)

Velika izbira moških in ženskih čevljev. Poprave
se izvršujejo točno, solidno in po zmernih cenah.

Prodajalnica ur in dragocenosti

G. Bucher

(ex drag Dragotina Vekjeta)

Trst (nasproti prejšnje prodaj. D. Vekjete) Corso št. 36.

Bogati izbor stanišne, srebrne, dragoc-
nosti in drugih ur. Kupuje in menja stare
ur in tudi srebrne s sovimi predmeti. —
Sprejema naročila in popravila vsakovrstne
srebrne, stanišne, kakor tudi žepne ure.
DELO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

**Ljudska urarna
BOGOMIL PINO**

Trst, ulica Vincenzo Bellini št. 13
(nasproti cerkvi sv. Antona novega)

Bogat izbor
ur, verižne, ovratnih
verižne, uhanov, pr-
stanov, zapestnic itd.
Konkurenčne cene.

KLISEJI

**VSKE VRSTE
ZA VSE STROKE**
ATELJE BABUDER TRST
CORSO 25

Prva slovenska izde-
lovateljska delavnica, 21
vinskih in drugih teh-
nik za trgovino in
obrt, stavbno in umet-
no ključavničarstvo
IVAN REBEK
Celje, Poljska ulica 14
priporoča svoje teh-
nike. Ceniki razpisane
brezplačno in gratis.

IVAN TORRESANI

TRST - ULICA GULIA ST. 32

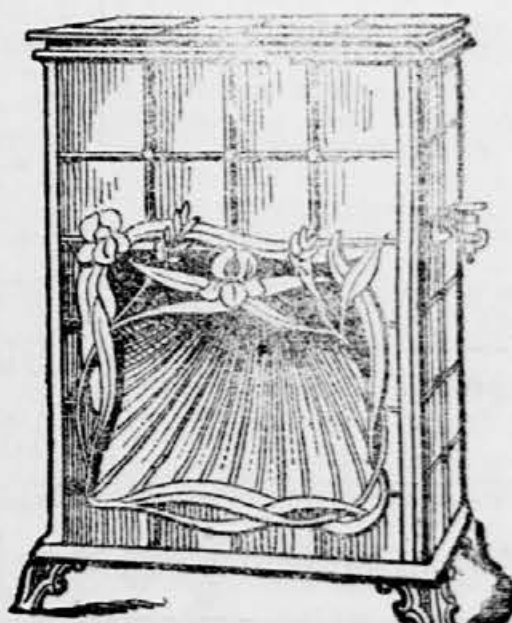
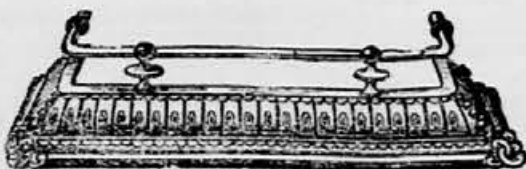
PRODAJALNA ŽELEZNE. — PREO-
METI ZA DOMAČO UPORABO; OBRT-
NI IN POLISKI PREGMETI. — CENE
ZMERNE. — POSTREŽBA TOČNA.

NAZNANILO.

Čast mi je naznaniti slav. občinstvu, da
sem odprl popolnoma novo pekarno v
ulici Caserma št. 11, katera je preskrbljena
z vsakovrstnim blagom. Kruh vedno svež.
Najfinejše vrste moke. Prepečenec, sla-
ščice, mrzle pijače, kakor tudi vino in likerji.
Uljudno se priporoča **ALOJZIJ GULJ**, (prej
na trgu Caserma).

DELNIŠKA DRUŽBA GREINITZ**CORSO 18 - TRST - CORSO 18****ZADNJE NOVOSTI****PEČI****vseh sistemov****za kurjavo s plinom, ogljem in drugim kurilom****Razven tega bogat izbor****VSEH PRITIKLIN ZA PEČI****po najnižjih cenah.**

Slavno občinstvo se prosi, da obiše in pregleda naše **VELIKO SKLADIŠČE**
PEČI, ne da bi bilo obvezano kaj kupiti.

Pozor!

Opoldne in zvečer abonement. Zelo ugodno. Izborna ku-
hinja in Budjejeviško pivo (brez glavobola). Zmerne cene.

RESTAVRACIJA - HOTEL BALKAN (Piazza della Caserma:)

Nekaj resnega za — smeh. Kakor je znano, je tržaški kamorški poslanec dr. Pitacco porabil v dunajskem parlamentu priliko, ko je šlo za vprašanje krčenja deželne avtonomije na Češkem, da je „izpregovoril“ o kršenju tržaške avtonomije po onih znanih namestitvenih odlokih, ki zahtevajo odpustitev izozemcev iz tržaške občinske službe. S tem pa je dal tudi priliko socialnodemokratskemu „Lavoratoru“, da je napisal sledeče zanimive pripombe k Pitaccovu „govoru“:

„Beseda parlament prihaja od „parlare“ in to je najbrž tudi povod, da jih je od 508 poslancev italijanskega parlamenta najmanj 400..., ki nikdar ne govorijo. Resnica je namreč, da se tem manj neumnost pove, čim manj se govori; in potemtakem je pač treba misliti, da se smatrajo onih 400 poslancev za prave mnogolezičnike, seveda v smislu maršala Molikeja, da znajo — molčati v vseh jezikih. Na vsak način pa prihaja beseda „parlament“ od „parlare“ in zato je v italijanskem zakonodajnem zastopstvu prepovedano čitati več kot pet minut. Ta odredba pa je vzrok, da morajo nekateri poslanci postati zopet dečki in se oprijeti tistih načinov, ki so bili svoj čas v navadi v gimnazijah..., ko so se lekcijske čitate iz knjige, ki jo je imel profesor odprto pred seboj, ali pa z lastnih, že prej popisanih manšet. Mnogo je tudi poslancev, ki si pripravijo govor, spisan s pisalnim strojem, v katerem so zabeležena že vsa pripravljenja, odobravanja in čestitke, si ga položijo predse na pult in ga potem, stoječ nekoliko sklonjeno, improvizirajo z ono počestnostjo, ki spada k oni svečanosti. Včasih, ko je treba obrniti list, se zmotijo... in potem je polom. Največkrat pa se niti ne dogaja taka nesreča, kajti kakor hitro se odkrije ta igra, začne kričati časnikarska tribuna:

— Nesite vendar papirje stenografom!... In večkrat je bilo videti govornika, da je med veselimi smehom zbornice sprejel dobri svet....“

Tako je pisal italijanski časnikar Riccardo Fondi o italijanskem parlamentu, „Lavoratore“ pa pravi, da mu je ta opis parlamentarnih razmer prišel na misel, ko je čital „govor“ dr. Pitacca v „Piccolu“, in pravi, da je bil tudi ta Pitaccov „govor“, kakor vsi njegovi parlamentarni „govori“ lepo spisan, da so vsa „Piccolova“ „najzanimivejša odobravanja“ prihajala v resnici le od „liberalne“ italijanske skupnice in da so „čestitke mnogih poslancev“ le izrodek „Piccolove“ domišljije. Toda prišel pa je le trenutek, ko je dr. Pitacco v resnici moral „govoriti“. Bil je samo trenutek, a vendar je bilo dovolj, da je nastal hrup. Poslanec dr. Rybář je namreč zmočil dr. Pitacca v čitanju njegovega sestavka, pripomnivši glede na namestitvene odloke: „Ali pa veste, kdo se je začel pritoževati proti namestitvanju renjiko-lov: Vaši občinski uslužbenci so šli na namestništvo in so se prišli k nam pritoževati, da so se v občinsko službo sprejemali renjiko-lov!“

Na to trditve dr. Rybářa je odgovoril dr. Pitacco, kakor je razvidno iz „Piccola“: „Vem, da so se pritoževali, ker so želeli napredovati in so mislili najbrž, da so jim renjiko-lov napotil!“

„Lavoratore“ pristavlja tem besedam, da Pitacco nele da ni ovrgel dr. Rybářeve trditve, temveč da jo je indirektno celo potrdil, in pravi, da bi bilo zedaj pač treba, da bi se ta ali oni jasneje izrazili, kdo so bili oni občinski uslužbenci, ki so se šli pritoževati na namestništvo in k slovenskim posilancem.

Nič ne pravimo, če je „Lavoratore“ osmešil dr. Pitacca zaradi njegovega spisa-nega, čitanega ter z „odobravljenj“ in „čestitkami“ opremljenega govora, kajti stvar, če je prav resna, je v resnici smešna; toda le prerisna bi znala postati za vse občinske nameščence, ki so se pritoževali proti renjiko-lovski povodnji v tržaški mestni občini, ko bi prišla na dan njihova imena. Prepričani smo, da bi jim potem ne pomagala vsa njihova lažkoliberalna zvestoba in navdušenje, če bi bilo kmalu na njihovih mestih nameščenih prav toliko „provizoričnih“ nameščenec-venjiko-lov, kolikor je bilo pritožnikov. Smešno bi to bilo sicer, zelo smešno, ko je lažkoliberalna kamora toliko kričala v svet svoje geslo „Trieste al Trieste!“, toda za vse one nameščence pa le nekoliko prerisna, ko bi morali s trebuhom za kruhom, ker so se pritoževali, da jim renjiko-lov odjedajo kruh. Sicer pa je ob vseh teh resnih stvarih vendarle vredno smeha, kako je samo par besed dr. Rybářevih zmešalo račune dr. Pitacca in mu pokvarilo njegov tako lepo — spisan „govor“. Priporočali bi mu le, da bi si morda pred vsakim svojim „govorom“ tudi napisal svoje „odgovore“ na dr. Rybářeve medklince, če ne drugam, pa morda vsaj na — manšete; morda bi ne bili potem zanj tako zelo — nesrečni!

Pasivna resistenca. Iz trgovskih krogov nam pišejo: Vedno pogosto se slišijo glasovi, da se hočejo vsi državni uradniki in uslužbenci poslužiti najskrajnejših sredstev, v dosegu zboljšanja svojih razmer. Uprizoriti hočejo pasivno resistenco! In go-

vorijo se tudi o generalnem štrajku, ker da so vse socialistične struje žajmili soli-darne.

Mi trgovci gotovo nimamo nič proti temu, da se zboljšajo plače državnim uradnikom in uslužbencem, in smo na stališču, da za pošteno delo mora biti tudi pošteno plačilo. Kdor jemlje ljudi v svojo službo, naj jih tudi plača! In državne uradnike in uslužbence je gotovo prislilila potreba, da napravijo ta korak, ali eno vprašamo: Kdo bo imel škodo od pasivne resistence, oziroma od štrajka? V prvi vrsti mi trgovci! Mi bomo morali nositi posledice, in marsikateri manjših trgovcev, ki komaj prenaša borbo za ekzistenco, gleda s črnim strahom v bodočnost.

Neprenehane krize, ki so šle preko naše države, so pahile na stotine trgovcev v prepad. Komaj se je ljudstvo nekoliko oddahnilo, in že zopet se zbirajo črni oblaki. Mi trgovci se ne upamo več pošiljati svojega blaga po svetu, ker se bojimo, da nam med potjo ne zastane bog ve koliko časa in da pride vse pokvarjeno naslovijencu v roke, ali pa da ga naslovijenc sploh ne dobi. — Zato apeliramo na vlado, naj zadosti zahtevam državnih uradnikov in uslužbencev, da tako odvrne od nas nevarnost, ki nam preti. Zadosti je bilo razdejanj družin radi mobilizacij, merodajni faktorji naj skrbijo, da ne pridejo še druge na beraško palico!

Drugo predavanje Slovenske Čitalnice se vrši danes, v četrtek in sicer bo predaval družabnik tukajšnje inženirske trdnice Škoberne & Gustinčič, g. inž. Drag. Gustinčič o *podeželnih električnih centralah na Kranjskem*. Vporaba vodnih sil je problem, ki dobiva z vsakim dnem večjo narodno-gospodarsko važnost. To vprašanje je premetilo tudi sedaj na Kranjskem vladajočo stranko, da je izdelala na deželni račun velik načrt, kako vporabiti in podeželnosti one vodne sile, na katerih je Gorenska tako bogata. Svoje namene je v tehničnem pogledu malodane že izpolnila, tako, da je zasidanih že mnogo stotisočakov v te stavbe — zdaj prihajajo skeptiki, katerih število se z vsakim dnem bolj mudi in trdi, da se to celo podjetje ne bo moglo rentirati, ker manjka za to vsi predpogoji. Ocenjo strokovnjaka o teh napravah nam bo nudil g. inženir Drag. Gustinčič s svojim predavanjem, ki jo bodo poljsajevali tudi nalašč prirejene sklopične podobe. Opozorjamo izrecno, da je pričetek predavanja točno ob 8.30 zvečer in se apelira na vse udeležence, da pridejo res ob napovedanem času. Režijski prispevek znaša po 40 vin. za osebo, za člane Slovenske Čitalnice po 20 vin. Vstop je dovoljen vsakomur.

„Tržaška kmetijska družba“ naznaja gg. odbornikom, da ima danes, v četrtek ob 4 popoldne v svojih prostorih odborovo sejo.

Deželni odbor NDO sklicuje za jutri, ob 10 popoldne važen sestanek članov v društveni dvorani, ul. sv. Franciška št. 2. Dnevni red je raznovrsten in važen.

Odbor „Zveze jug. pekarskih pomočnikov“. Danes, v četrtek, ob 5 popoldne izredna odborova seja.

Gostilniška in kav. zadruga članov NDO sklicuje za soboto, dne 22. novembra t. l., ob 8 zvečer v ul. sv. Franciška št. 2 sestanek vseh svojih članov radi zelo važne zadeve.

Skupina delavcev v plavžih. V soboto, ob 7 zvečer društven shod v „Gospodarskem društvu“.

Podružnica NDO v Škedenju. Jutri, v petek, ob 6.30 zvečer zelo važna odborova seja.

Naznanjamo, da Jakob Bratoš, ki je bil izvoljen na zadnjem občnem zboru podružnice NDO v Škedenju za pregledovalca računov, ni zaposlen v plavžih. — To naj vzamemo na znanje vsi oni, ki po nedolžnem protij njeemu intrigirajo in ki ne vedo, da je v Škedenju več Jakobov Bratošev.

Govorniška šola. Ker letošnje leto mislimo zopet otvoriti govorniško šolo, prosimo vse one, ki imajo smisel in veselje do govorništva, da se priklase v našem uradu, ul. sv. Franciška št. 2, vsak dan od 10 do 12 popoldne in od 4 do 8 zvečer. Kadar bo zadostno število prijavljenih, pričnemo s poukom.

Prva c. kr. avstrijska razredna loterija. — Od sobote 22. t. m. naprej bode Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani kot opravilnišče c. kr. razredne loterije odnosno njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Celju in Gorici izplačevala dobitke in obenem izdajala obnovitvene srečke za drugi razred. Dosedanji imetelji srečk naj se od tega dne naprej priklasio, da se jim izroče srečke za drugi razred. Pri tej priliki naj se tudi vrnejo srečke za predidajoči razred. Zadnji termin obnovitvenega roka je 2. december 1913.

Dr. PEČNIK

(Dr. PETSCHNIGG)
TRST, VIA S. CATERINA ŠTEV. 1.
Zdravnik za notranje (splošne) bolezni.
8—9 in 2—3 in špecialist za kožne in
vođne (spolne) bolezni: 11¹/₂—1 in 7—7¹/₂.

Velikanska zaloga pohištva in tapetarij

Paolo Gastwirth, Trst

ulica Sladlon št. 6 (hiša gledališča Fenice).

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi glede cen
kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor. — Telef. 22-85

Gospodinjite najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega
zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi
podobnega „pravega :Franca: z kavi-
nim mlinčkom“.

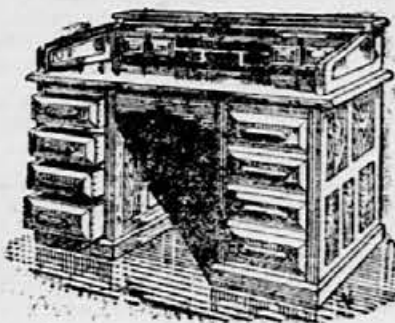
In zakaj?

Ker „pravi :Frank“

poseduje blagovonjav okus, ki
povzdiga vonjavo zrnate kave
ter je pritem vendar najcenejši,
ker je najizdatnejši kavin pri-
datek.

gm. 67/25.648

Čene emerno.

BROJ 10 1810

TOVARNIŠKA ZALOGA
vsakovrstne moderne ameri-
kanske pisarniške opreme.

Moderne pisarniške potrebščine. — PEČATI.
NAPISI. — Blagajne varne proti vplomu in
požaru (Wiese - Dunaj). Električne var-
nostne ročne železne blagajne „Viper“
popolna varnost proti tatvini itd. itd.
Ceniki in troškovi preračunal franko in brezplačno

F. J. JERŠE, TRST

Razstava in pisarna VIA NUOVA št. 15
Mezanin! Interurb. telefon 23-77. Mezanin!
Skladišče : Via Gioachino Rossini št. 30.

Frane Pirec

Trst, ulica deli' Industria št. 3

uljudno priporoča cenjenemu občinstvu svoje

PEKARNO

Večkrat na dan svež kruh. Zaloga moka
vsake vrste iz prvih mlinov. Vino in likerji
v steklenicah. Slaščice in raznovrstni biškoti.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Krompir

lepi, debeli in zdravi, kakor tudi fini
FIŽOL VSEH VRST
ter fino kranjsko kisló zelje v
sodčkih po 50 in 100 kilogramov raz-
pošilja vedno in vsaki množini ter
najceneje trgovska trdnica:
J. KUŠLAN v Kranju (Kranjsko).

== Kje dobite ==

najfinejši medicinalni konjak, rum za čaj, šampanjec, Malago, Vermouth, Mar-
sala, pristni kranjski brinjevec, slivovec; dalje Altvater, Vlahov, Maraschino,
Fernet Branca in poleg tega še najbolj grenčice, kakor Campari-jevo, Pe-
linkovac, **FLORIJA**, kakor tudi vse druge raznovrstne likerje, katere so

najboljše pijače?

Edino le pri

Antonu Turku

Trst, ulica Carlo Ghega št. 10 (vogal ulice C. Eitmeyer)

kjer poleg navedenih in še drugih pijač

dobite tudi razne brezalkoholne pijače

kakor so: Mareličar, Jagodčnik, Limet, Hruškovec in Ja-
bolčnik, popolnoma brez alkohola in po najnižjih cenah,
in sicer po 48 stot liter. Na željo je dobiti tudi na debelo.

Edina zaloga: DALMATINSKEGA TROPINOVCA. Razpošilja proti poštnini
tudi na dom, in sicer v Trstu franko, a na deželo po poštnem povzetju.

NAJBOLJA PIJAČA GRENČICA

Florijan

NAJBOLJA PIJAČA GRENČICA

NAJFINEJŠI : DALMATINSKI

Tropinovec

LITER - KRON 1-60 - LITER

Tržaška mala kronika.

Trst, 19. novembra.

Pogreb umorjenega Umeka se je vršil danes popoldne ob 3 in pol. Njegovi tovariši-črevljarji so mu položili na krsto venec in prav tako tudi njegov starejši sin.

Ponesrečen vlom. Snoči ob pol 12 je policija zalotila dva zlikovca prav, ko sta hotela z vetrni odpreli vrata trgovine z narajenimi oblekami v Carduccijski ulici št. 32. Trgovina je last A. Levija. Lopova pa sta še pravčasno utekla, da ju policija ni mogla ujeti.

— V Rocolu so popoldne ob 5 tudi skušali neznan tatovi vdreti v hišo nekega Rudolfa Višnoviča, pa so jih domači prepodili.

Nasilen tat. V prosti luki je neki policijski agent prijel 31letnega dularja Jakoba Cotiča, stanujočega v ul. Scoglio št. 807, ker je ukradel 13 kilogramov rozin. Cotiču pa se ni nič kaj da'lo iti z agentom na policijo, temveč ga je prijel in porinil v neko stranišče. Šele ko je prišel agentu na pomoč stražnik, sta mogla Cotiča odpeljati v zapor.

Izgnani. Tržaška policija je dala te dni odgnati sledeče osebe iz Trsta:

— Franc Alfieri, star 27 let, rojen v Reki, pristojen pa v Sorrento pri Neapolju, dular, stanujoč v Trstu v ul. della Fornace št. 5, ki je bil kaznovan sodnijsko zaradi vmešavanja v poslovanje javne straže, večkrat pa policijsko.

— Josip Manassero, star 19 let, iz Pinerola v Italiji, mornar, obsojen v Trstu zaradi tatvine.

— Klara Malossa, iz Miklavca na Ogrskem, stara 19 let, večkrat kaznovana zaradi tajne prostitucije.

— Rafael Mariano, star 29 let, iz Conversana pri Bariju, težak, obsojen v Trstu zaradi telesne poškodbe in tatvine. Zaradi tatvine je bil obsojen tudi že v Italiji.

— Elvira Marotto, stara 35 let, iz Rovigo, obsojena v Trstu zaradi razžaljenja javne straže in tajne prostitucije.

— Lucija Chemello, iz Schio v padovanski provinciji, stara 32 let, kaznovana v Trstu zaradi tatvine in skrivne prostitucije.

— Ivan Cechelin, star 20 let, Benečan, ladijski kuhar, stanujoč v ul. del Ponte 5, obsojen v Trstu zaradi tatvine.

Slovensko gledališče v Trstu.

V petek zvečer, na praznik, se uprizori ena najboljših burk francoskega repertorja „MADAME MONGODIN“.

Kdor se rad zabava in hoče preživeti par veselih uric v gledališču, naj ne zamudi te izredne prilike, kajti burka je res nekaj posebnega in veselega. Pri predstavi te burke občinstvo ne pride iz smeha, tako silajno je spisan. Igra je izborao naštudirana in so vse vloge v najboljših rokah. Torej večer, ki naj ga nihče naj ne zamudi.

V nedeljo ste dve predstavi: popoldne zadnjičkrat v sezoni Webrova čarobna opera „ČAROSTRELEC“.

Ta predstava je namenjena našim zunanjim obiskovalcem, ki ne morejo obiskati večernih predstav. Zlasti pevski druživa in ljubitelji glasbe opozarjamo na to operno predstavo.

Zvečer se uprizori drugič v sezoni silajna Audranova opera „PUNČKA“.

Ta opereta spada med najpriljubljenejše predstave našega gledališča.

Vstopnice in sedeži so v razprodaji pri dnevnem gledališki blagajni v „Narodnem domu“ (glavni vhod).

Društvene vesti.

„Pogrebno društvo“ na Vrdeci vabi vse svoje člane na 45. letni redni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 23. t. m., ob 10 popoldne v društvenih prostorih z običajnim dnevnim redom.

DAROV.

— Za Božičnico. Prosimo vsa ona rodoljubna in blaga srca, ki bi imeli morda kako ponošeno suknjico, obleko ali sploh kaj primerne za našo ubogo šolsko decu, da bi nam podarili, ker vse to nam je dobro došlo. Potreba je velika, otrok revnih zelo veliko število, sredstev za vse nabaviti in obdariti pa je prav malo na razpolago. Vse te darove sprejema: Gca. Milka Mančko, ulica Fontana št. 4 ali pa tudi ga. Biček „Narodni dom“ (glavni vhod).

— V včerajšnji številki je pomotoma izostal konec izkaza imen darovalcev, ki so darovali za „Božičnico“ na polu gospice Jožice Saksidove in so torej sledeči: Vatovec, Fran Lampe, Gorenjec & Drug, obitelj Saksida; po K 2: Lenassi Ema, Muka, Andrej Merkel, Ivan Wlegete, Gurir, F. Kocjančič, Kerpan Jutij, Svetozar Milošević, M. Mexl, G. Pruzanovič, Žgur Aleks., Skapin Davorin; po K 1: Milan Stubelj, Dr. O., M. Lavrenčič, Volčič, Šrcelj, Cink

Josip, čevljar, Kobalj, Vekoslav Klopčaver, Veseliki Karel, Vekoslav Turel, Ana Zude nigo; po 60 vin.: N. N., Housar; po 50 vin.: Onorato Furlani; po 30 vin.: N. N.; po 20 vin.: N. N.; Hlabse trgovec, salam in zavoj finih biškotov. — Skupaj K 150 20 Srčna hvala vsem!

Vesti iz Goriške.

Iz Ajdovščine. Umrla je tu dne 17. t. m. v dobi tridesetih let gospa Roza Gostiša, soproga železniškega skladiščnika v Ajdovščini. Bolehala je že dolgo, a vendar je bila še krepka in je oskrbovala gospodinjske posle do tik pred smrtjo. Smrt jo je doletela nepričakovano. Bila je vzglodna žena, dobra mati in pridna gospodinja. Ostavila je dve nedorastli hčerki. Obupnemu soprogu vdovcu, ki je kremenit značaj in vrl narod njak, naše iskreno sožalje.

Vesti iz Istre.

Novi šef na okrajnem glavarstvu v Poreču. Iz Pule sam pišejo: Novi okrajni glavar za Poreč, gosp. grf Mels je odšel iz Pule na svojo novo mesto. Da si aristokrat, je ta gospod povsem demokratskih nazorov, pravičen uradnik in dober svetovalec ljudstvu.

Posebno Hrvatom iz Pule in okolice ostane v najboljšem spominu. Zato pa želimo odhajajočemu gospodu vsi najboljše, v nadi, da bi bil dober svetovalec in zaščitnik našim zapuščenim in po kamori neusmiljeno zatiranim preteklim rojakom.

Loterijske številke, izrebane dne 19. novembra:
Trst 85 17 54 81 90

MALIOGLASI
se računajo po 4 stot. besedo.
Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Slovanski kabaret v Trstu.

Opozarjamo slavno občinstvo, da so ravno kar dole nove umetniške moči. Med drugimi: baletna plesalka iz Petrograda, subretka iz Ljova, brsotnikar iz Zagreba, gorenjski slavček, čarovnica iz Pliskovice, muzikalični kloun itd. itd. — Priporočila se slavnemu občinstvu za obilen obisk V odstvo. 2747

Odda se lepa prazna soba za same ženske pri dobri slovenski družini. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 2750

Slavnomu občinstvu naznanjam, da prodajam prašče pri A. Pečarju na Katinarji. — N. Smiljančič. 2741

Stanovanje z 2 sobami, kuhinjo in eno z 1 sobo in kuhinjo z uporabo vrta. Voda in plin v hiši. Lep razgled na morje. Odda se takoj. Obrniti se v ulico Commerciale uhod V. Sora Doris št. 222. 2743

Išče se kmetija v najem ali pa služba z družino za oskrbnika. — Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti pod št. 2742. 2742

Odda se postelja mladeniču. — Ulica Oroscoe 1, V. n. deano. 2746

Perzijske preproge zelo krasne se prodajo po ceni. Pojasnila v ulici Cecilia 9, I. n. 2744

Solnčnata soba z dvema posteljama se odda na Belvederju št. 12, vrata št. 11. 2745

Obrtno podjetje z raznimi predmeti, prikladno tudi za gospe in katero daje Kron 200.— čistega mesečnega dohodka. se prodaja za Kron 1600. Pojasnila daje Collarsich, Kavana „Al Corso“ v Trstu, od 9 do 11 in od 3 do 6. 2767

Gostilna Temažič Trst, ulica Molin a vento 3. — Toči se najboljše vipavsko, istrsko in dalmatinsko vino po najnižjih cenah in Dreherjevo pivo. — Vedno sveža kuhinja. Pegan Leander, voditelj. 2703

Spretnega trgovsk. pomočnika konfecijske in modne brašne ter obuval. ki je zmožen slovensčine, italijanščine in nemščine sprejme takoj trdka Waldmann & Fiehof Gorica. 2699

500 litrov pastiriziranega mleka dnevno imam takoj za oddati, tudi proti pogodb. Ponudbe pod „Mlekarna št. 2730“ na Inzeratni oddelek Edinosti. 2730

Proda se celi material starega ribjega trga v Trstu. Pojasnila istotam. 2718

Najboljše kranjske klobase komad po 20 do 40 vinarjev razpoložam po povzetju od 10 K naprej. Pri večjem naročilu nekaj popusta. Josip Princ, gostilničar in izdelovalec klobas — Selo št. 23 pri Ljubljani. 2686

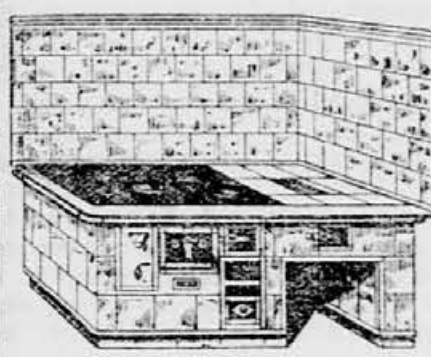
In že zopet slovenska žganjarna in zaloga vsakovrstnih likerjev v Trstu, Campo San Giacomo št. 17. Razpoložila likerje od 5 litrov naprej poštine prosto, po konkurenčnih cenah. Slavnomu občinstvu se toplo priporočata, kakor tudi priporočata svojo trgovino jestvin na Opčinah. — Bista SOSIC. 2355

Pohišstvo za eno zakonsko spalno sobo iz mahaganovca prodaja Ivan Ščuka, mizar, Trst, ul. S. Olinio 533 pri Sv. Ivanu. 2739

Stanovanje (soba in kuhinja) se odda v najem. — Peršič, Sv. Ivan 1063, nasproti tovarne Girardelli. 2736

Velika zaloga dvokoles in trikoles, primerni, orisovani pri Batjel-u. Gorica, Srednja ulica št. 8 in 4. Srednja delavnica. — Prodaja na obroč. — Čisti Trst. Velika zaloga vsakovrstnih strojev različnih po ceni

Ivan de Lorenzo - Anton Ferfila

ZALOGA GLINASTIH PEČI IN ŠTEDILNIKOV

Trst, ulica San Maurizio 9.

Velika izbira glinastih peč v vsaki velikosti in barvi. Lastna delavnica štedilnikov. — Izbira plošč za stene n. pr. kuhinje, kopelji itd. Izvršuje in popravlja vsakovrstna dela te stroke. Naročbe se izvršujejo točno. Sprejemajo se naročila tudi na deželo

Priporočljive tverdke.

M. Hučič čevljarica, ul. Lazzaretto vecchio št. 43. Zaloga izgotovljenih čevljev za moške, ženske in otroke. Sprejemajo se naročila po meri. — Poprave izvršuje točno in hitro po zmernih cenah. 3222

Pohišstvo in tapetarije po že znanih nizkih cenah, katere se ne dobi drugje. Spalne sobe iz vsakovrstnega lesa, rezane od 380 kron naprej. Jedilne sobe od 440 kron naprej. Nova zloga S. ERUD, ul. Squero nuovo 7, I. nadst. na strani poštnice palače. Po dogovoru olajšanje plačovanja. 1468

Kupujem železo, stare kovine: Anton Cernaca Trst, ulica Olmo št. 14. 1865

Knjigoveznica ANTON REPENŠEK je edina slovenska knjigoveznica v Trstu, ulica Cecilia št. 9. — Izdeluje vsa knjigoveška preprosta in fina dela točno in po konkurenčnih cenah. 1760

Rudolf Bonnes Trst, ulica San Zennone št. 17. priporočila cenjenemu občinstvu svojo **TAPETARSKO DELAVNICO**. Izvršuje vsakovrstna fina in navadna dela, ki spadajo v to stroko. Delo solidno. Cene zmjerne. 1803

Medena obešala — Potrebščine zmaltrane in iz aluminija, leseni predmeti in železine za domačo uporabo, po ceni, da se ni bati konkurence. — Obrniti se samo do Umberto Cesca, ulica Caserma št. 14. 1682

Fotografa Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10; Gorica, Gosposka ulica 7. 4444

Najboljša in najlepša lasuljarska dela se izvršujejo v frizerskem salonu And. ROJIC-a v Trstu, Acquedotto 20. Izpadi lasje se kupujejo in izdelujejo se vsakovrstna dela. Dobra in točna postrežba. Ogledajte si izložbo, da se prepričate. 1851

Restavracija „Ala Stazione“ TRST, Trg pred južnim kolodvorom 3. — Najugodnejša restavracija za potnike in za mesečne, ker je v bližini južnega kolodvora kraj javnega vrta in kjer se uživa po leti na obširnem prostoru pod nebom svež zrak. — Toči se izvrstno pivo in vino I. vrste. Izborne briško vino. Furlansko in istrsko za doma po 96 stot. liter. Domača kuhinja. Cene zmjerne. — Lastnik Anton Andrijažič, bivši vratar Hotela Balkan. 1152

Anton Turk, edina slovenska žganjarna in zaloga likerjev, v kateri se dobe vsakovrstni likerji, se nahaja v bližini „Narodnega doma“ v Trstu, ul. Carlo Ghega 10, vogal ul. Cecilia. Edina zaloga dalmatinskega tropinovega Razpoložila tudi na deželo. 1152

A. RIEGER, Trst, Via Barriera v. 33, vrata 13. Damska krojačnica. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, pisane obleke, obleke za poroke, bluze za gledališče itd. Cene zmjerne.

M. Majcen mizar v ulici Torquato Tasso (vogal Belvedere) št. 23 se priporočila slavnomu občinstvu. Izdeluje spalne sobe in drugo pohišstvo. 2005

Fran Saksida ulica Fornace 18. Tovarna in trgovina glasovirjev in pianinov. Razpoložila na vse kraje. Izvršuje vsakovrstna popravila. Delo z jamčeno. Cene zmjerne. Svoji k svojim! 2224

Zaradi selitve

se prodaja po neverjetno nizki ceni: Poročna soba, solidna, moderna elegantna — ogledala — šivalni stroji, stroji za pletenje — tudi različno pohišstvo. SAMO ZA MALO DNI. TRST, ul. del Salice 2 (magazin).

Trgovina jestvin in delikates CELESTE FURLANI

Trst, via Belvedere št. 57.

Prodaja vedno sveže testenine iz Ilirске Bistrice ter iz drugih zunanjih tovarn. Vino in likeri v steklenicah. Postrežba na dom. Razpoložila se pakete od 5 kg naprej: kave, olja i. dr. ERNEST KOČEVAR, vodja trgovine.

Slavnomu občinstvu naznanjam, da sem prevzel dobroznano

trgovino jestvin

Antonija Mihelič

v Trstu, ul. Rojan št. 8
FRAN SLUGA.

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem odprl v Trstu, ulica Campo San Giacomo št. 18, (na vogalu ulice del Pozzo)

Podružnico trgovine jestvin in kolonijalnega blaga.

Priporočam se za obilen obisk in beležim z velespoštovanjem Vekoslav Stepančič.

Avtomobil - Universal Ford 16-20 HP

Novi modeli 1913

Pomnoženo proizvajanje. Znižanje ceni 4-5 sedežev K 4800; 2 sedeža K 4300. Landalet 6 sedežev K 6300. Popolna oprava Capote s stranskimi zavesami, stiklo, pet svetilk, generator za acetijski plin, rog, kilometrski števec in hitromer. Cene veljajo za voze prosto vozine in colnine v Trstu.

ANTON SKERL,

sodnijski izredene
Trst, Piazza Carlo Goldoni. Telefon 1734.
Garage: Via dei Bacchi 18. Telefon 2247.

Prvovrsten v Trstu in Istri mnogo let dobro vpeljan mlin išče jako spretnega

izvežbanega zastopnika,

ki razpolaga s kaveijo. — Ponudbe pod „Vertreter P 9970“ na Haasenstejn & Vogler A. G. Dunaj I., Neuer Markt 3.

FRAN MALIS
dipl. krojač na dunajskem učnem zavodu za prirojanje, z dovolj. ni. izjav. nam.
TRST, ul. Tor S. Piero 4.
Podružnica v Nabrežini.
Krojačnica, zaloga sukna
Obleke po zmernih cenah
Solidna, vzorna izvršitev

R. Gasperini, Trst

Telefon št. 1974.

špediter

Via Economo št. 10.

Prevozno podjetje

Sprejema razcarinjanje vsakega blaga iz tujine, dostavlja na dom.
POŠILJATVE, POTEGA KOVČEGOV. NAJUGODNEJŠE CENE.

Zastopstvo tverdke „Cement“

Tovarna cementa „Portland“ v Spiljetu.

PRODAJA NA DROBNO.

CENE BREZ KONKURENCE.